

TRAKTAT

o stosunkach handlowych i gospodarczych między Rzeczpospolitą Polską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki,

sporządzony w Waszyngtonie dnia 21 marca 1990 r.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 21 marca 1990 r. został sporządzony w Waszyngtonie Traktat o stosunkach handlowych i gospodarczych między Rzeczpospolitą Polską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki w następującym brzmieniu:

TRAKTAT

o stosunkach handlowych i gospodarczych między Rzeczpospolitą Polską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki

PREAMBUŁA

Rzeczpospolita Polska i Stany Zjednoczone Ameryki (zwane dalej „Stronami”),

w celu dalszego rozwoju przyjaźni między narodami polskim i amerykańskim,

mając na względzie, iż dalszy rozwój więzi handlowych i gospodarczych może przyczynić się do umocnienia stosunków między nimi,

pragnąc promować szerszą współpracę gospodarczą między nimi, w zakresie inwestycji obywateli i spółek jednej Strony na terytorium drugiej Strony,

uznając, iż uzgodnienie zasad traktowania takich inwestycji wpłynie stymulująco na przepływ prywatnego kapitału i gospodarczy rozwój Stron,

zgadzając się, iż sprawiedliwe i równe traktowanie inwestycji jest pożądane w celu utrzymania stabilnych warunków inwestowania i maksymalnie efektywnego wykorzystania zasobów gospodarczych,

pragnąc rozwijać długoterminową współpracę handlową i gospodarczą opartą na zasadach suwerennej równości i wzajemnych korzyści,

mając na względzie, iż rozwój więzi handlowych i gospodarczych może przyczynić się do poprawy sytuacji ludzi pracy w obu krajach i zwiększenia poszanowania dla podstawowych praw pracowniczych,

w przekonaniu, iż prywatne przedsiębiorstwo, działające na wolnym i otwartym rynku, stwarza najlepsze mo-

żliwości poprawy poziomu i jakości życia mieszkańców obu Stron oraz

uznając dążenie Rzeczypospolitej Polskiej do zmniejszenia roli przedsiębiorstw państwowych i prywatyzacji jej gospodarki,

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

Definicje

1. W rozumieniu niniejszego traktatu:

- a) „spółka Strony” oznacza każdy rodzaj korporacji, spółki, zrzeszenia przedsiębiorstwa państwowego lub innej organizacji utworzonej zgodnie z prawem Strony lub jej jednostki politycznej, niezależnie od tego, czy zostały utworzone w celu osiągania zysku i czy są własnością prywatną czy rządową,
- b) „inwestycja” oznacza każdy rodzaj inwestycji na terytorium jednej ze Stron, będącej własnością lub znajdującej się pod bezpośrednią lub pośrednią kontrolą obywateli lub spółek drugiej Strony, i obejmuje:
 - i) dobra materialne i niematerialne, w tym prawa, takie jak hipoteka, prawo zatrzymania i zastaw;
 - ii) spółkę, akcję lub inne udziały w spółce lub prawa do jej mienia;
 - iii) roszczenie pieniężne lub roszczenie o określone świadczenie mające wartość gospodarczą, związane z inwestycją;
 - iv) własność intelektualną, w tym, między innymi, prawa odnoszące się do prac literackich i artystycznych, włączając nagrania dźwiękowe, patentów, wzorów przemysłowych, dokumentacji projektowej topologii półprzewodnikowego układu scalonego, tajemnic handlowych oraz znaków towarowych, znaków usługowych i nazw handlowych oraz
 - v) jakiegokolwiek uprawnienie wynikające z prawa lub umowy i jakiegokolwiek koncesje i zezwolenia, wydane zgodnie z prawem
- c) „obywatel Strony” oznacza osobę fizyczną, która zgodnie z prawem tej Strony jest jej obywatelem,
- d) „przychód” oznacza każdą kwotę uzyskaną z inwestycji lub związaną z inwestycją, włączając w to zysk, dywidendę, odsetki, zysk kapitałowy, opłatę licencyjną, opłatę związaną z zarządzaniem i pomocą techniczną lub inne opłaty, lub przychody w naturze,
- e) „działalność towarzysząca” jest to działalność związana z inwestycją, taka jak organizacja, kontrola, prowadzenie, utrzymywanie, rozporządzanie spółkami, oddziałami, agendami, biurami, fabrykami lub innymi urządzeniami służącymi do prowadzenia działalności gospodarczej; zawieranie, wykonywanie i egzekwowanie umów; nabywanie, używanie, ochrona i rozporządzanie jakąkolwiek własnością, w tym prawami własności intelektualnej; zaciąganie kredytu; kupno i emisja akcji i innych papierów wartościowych oraz zakup dewiz,
- f) „niedyskryminacyjne” traktowanie oznacza traktowanie, które jest co najmniej tak korzystne, jak traktowanie narodowe lub traktowanie zgodne z zasadą największego uprzywilejowania, w zależności od tego, które z nich jest korzystniejsze,

g) „traktowanie narodowe” oznacza traktowanie, które jest co najmniej tak korzystne, jak najlepsze traktowanie przyznane przez Stronę spółkom lub obywatelom tej Strony w podobnych warunkach,

h) „traktowanie oparte na zasadzie największego uprzywilejowania” oznacza traktowanie, które jest co najmniej tak korzystne, jak traktowanie przyznane przez Stronę w podobnych warunkach spółkom i obywatelom stron trzecich,

i) „działalność handlowa” oznacza działalność prowadzoną przez obywateli lub spółki Strony, w związku ze sprzedażą lub kupnem towarów i usług, udzieleniem franszyzy lub praw licencyjnych, która nie jest inwestycją lub działalnością towarzyszącą oraz

j) „kontrola” oznacza posiadanie znacznego udziału lub możliwość wywierania istotnego wpływu na zarządzanie i prowadzenie inwestycji, z zastrzeżeniem, że taki wpływ nie będzie wynikał z czysto umownych stosunków dotyczących dostawy towarów lub usług albo kredytu handlowego udzielonego w związku z takimi dostawami.

2. Każda ze Stron zastrzega sobie prawo do odmówienia jakiegokolwiek spółce korzyści wynikających z niniejszego traktatu, jeżeli obywatele któregośkolwiek trzeciego państwa kontrolują taką spółkę i, w przypadku spółki drugiej Strony, jeżeli spółka taka nie prowadzi istotnej działalności handlowej na terytorium tej drugiej Strony lub jest kontrolowana przez obywateli państwa trzeciego, z którym Strona odmawiająca korzyści nie utrzymuje normalnych stosunków gospodarczych.

3. Jakakolwiek zmiana formy, w której mienie zostało zainwestowane lub reinwestowane, dokonana zgodnie z prawem zainteresowanej Strony, z zastrzeżeniem, iż zastosowanie tego prawa nie naruszy jakichkolwiek uprawnień wynikających z niniejszego traktatu, nie wpłynie na zmianę jego charakteru jako inwestycji.

Artykuł II

Traktowanie inwestycji

1. Każda ze Stron zezwoli, zgodnie ze swym mającym zastosowanie ustawodawstwem, i będzie traktowała inwestycje oraz działalność towarzyszącą w sposób niedyskryminacyjny, z zastrzeżeniem prawa każdej ze Stron do ustanawiania lub utrzymywania wyjątków mieszczących się w jednym z sektorów lub dziedzin wymienionych w aneksie do niniejszego traktatu. Każda ze Stron poinformuje drugą Stronę przed lub w dniu wejścia w życie niniejszego traktatu o wszystkich znanych jej ustawach i aktach wykonawczych dotyczących sektorów lub dziedzin wymienionych w aneksie. Ponadto każda ze Stron powiadomi drugą o jakichkolwiek przyszłych wyjątkach odnoszących się do sektorów lub dziedzin wymienionych w aneksie i ograniczy ustanawianie takich wyjątków do minimum. Jakikolwiek wyjątek wprowadzony w przyszłości przez którąkolwiek ze Stron nie będzie miał zastosowania względem inwestycji już istniejących w danym sektorze lub dziedzinie w momencie wejścia w życie tego wyjątku. Z zastrzeżeniem odmiennych postanowień aneksu, traktowanie przyznane zgodnie z którymkolwiek z wyjątków nie może być mniej korzystne niż to, jakie w podobnych warunkach jest stosowane wobec inwestycji i działalności towarzyszącej, obywateli lub spółek któregośkolwiek państwa trzeciego, z wyjątkiem własności nieruchomości. Prawa do wydobywania kopaliny na gruntach państwowych będą uzależnione od przyznania wzajemności.

2. Z zastrzeżeniem przepisów odnoszących się do wjazdu i pobytu cudzoziemców, obywatele każdej ze Stron i ich rodziny mogą wjeżdżać i przebywać na terytorium drugiej Strony w celu dokonania, rozwijania, zarządzania lub doradztwa w odniesieniu do inwestycji, w którą oni lub spółka pierwszej ze Stron, będąca ich pracodawcą, zaangażowała lub jest w trakcie angażowania znacznej kwoty kapitału lub innych zasobów.

3. Spółkom Strony będącym inwestycjami zezwala się na swobodne zatrudnianie pracowników o specjalistycznych kwalifikacjach zawodowych oraz personelu technicznego i zarządzającego bez względu na ich obywatelstwo.

4. Żadna ze Stron nie ustanowi — jako warunku dokonania, rozwoju lub utrzymywania inwestycji — jakichkolwiek wymogów, które zobowiązywałyby lub wymuszałyby zobowiązania do eksportowania wytworzonych towarów bądź wymieniałyby towary lub usługi, które muszą zostać zakupione na rynku wewnętrznym, albo narzucałyby inne podobne wymogi lub działania.

5. Traktowanie przyznane przez Stany Zjednoczone Ameryki, zgodnie z postanowieniami tego artykułu, inwestycjom i działalności towarzyszącej będzie w każdym stanie, terytorium lub posiadłości Stanów Zjednoczonych Ameryki traktowaniem przyznanym tam spółkom utworzonym zgodnie z ustawodawstwem jakiegokolwiek innego stanu, terytorium lub posiadłości Stanów Zjednoczonych Ameryki.

6. Inwestycja będzie zawsze traktowana w sposób sprawiedliwy i równy oraz korzystająca z pełnej ochrony oraz bezpieczeństwa i w żadnym wypadku nie będzie traktowana gorzej, niż to wynika z prawa międzynarodowego. Żadna ze Stron nie naruszy w jakikolwiek arbitralny i dyskryminacyjny sposób zarządu, prowadzenia, utrzymywania, użytkowania, korzystania, nabywania, rozwijania lub rozporządzania inwestycją. Każda ze Stron będzie przestrzegać jakichkolwiek zobowiązań, które mogła zaciągnąć w odniesieniu do inwestycji.

7. Każda ze Stron zapewni skuteczne środki dochodzenia roszczeń i ochrony uprawnień w odniesieniu do inwestycji w ramach niniejszego traktatu i związanych z nimi zezwoleń, z wyjątkiem odmów na dokonanie inwestycji oraz umów inwestycyjnych.

8. Z zastrzeżeniem prawa do ustanawiania lub utrzymywania wyjątków mieszczących się w jednym z sektorów lub dziedzin wymienionych w aneksie, każda ze Stron przyzna niedyskryminacyjne traktowanie obywatelom i spółkom drugiej Strony w zakresie podejmowanych przez nich inwestycji i działalności towarzyszącej w odniesieniu do:

- a) udzielania fransyz lub praw licencyjnych,
- b) wydawania dokumentów rejestracyjnych, koncesji, zezwoleń i innych zgód niezbędnych do prowadzenia działalności handlowej, które zawsze powinny zostać wydane w jak najszybszym terminie,
- c) dostępu do instytucji finansowych i rynku kredytowego,
- d) dostępu do własnych funduszy ulokowanych w instytucjach finansowych,
- e) importu i instalacji wyposażenia niezbędnego do normalnego prowadzenia działalności gospodarczej, w szczególności, choć nie wyłącznie, wyposażenia biurowego i samochodów oraz eksportu jakiegokolwiek wyposażenia lub samochodu tak importowanego,
- f) rozpowszechniania informacji handlowej,
- g) przeprowadzania analizy rynku,

- h) ustanawiania przedstawicieli handlowych, w tym agentów, konsultantów i dystrybutorów, oraz ich udziału w targach handlowych i imprezach promocyjnych,
- i) marketingu towarów i usług, w tym przez wewnętrzne systemy dystrybucji i marketingu oraz przez bezpośredni kontakt z osobami fizycznymi i spółkami,
- j) dostępu do przedsiębiorstw użyteczności publicznej, usług publicznych i najmu lokali użytkowych po niedyskryminacyjnych cenach, jeżeli ceny są ustalane lub kontrolowane przez rząd,
- k) dostępu do surowców, nakładów i usług wszelkiego rodzaju po niedyskryminacyjnych cenach, jeżeli ceny są ustalane lub kontrolowane przez rząd.

9. Z zastrzeżeniem prawa do ustanawiania lub utrzymania wyjątków mieszczących się w jednym z sektorów lub dziedzin wymienionych w aneksie, w celu ułatwienia inwestycji i działalności towarzyszącej, każda ze Stron przyzna niedyskryminacyjne traktowanie obywatelom i spółkom drugiej Strony w odniesieniu do sprzedaży, oferowania do sprzedaży lub nabywania akcji i innych papierów wartościowych. W odniesieniu do nabywania udziałów w jakimkolwiek przedsiębiorstwie państwowym lub jednostce organizacyjnej podlegającej prywatyzacji Rzeczpospolita Polska zapewni obywatelom i spółkom Stanów Zjednoczonych traktowanie oparte na zasadzie największego uprzywilejowania.

Artykuł III

Ułatwienia i uprawnienia handlowe

1. Każda ze Stron będzie popierać uczestnictwo swoich obywateli i spółek w imprezach promujących handel, takich jak targi, wystawy, misje i seminaria organizowane na terytorium drugiej Strony. Każda ze Stron będzie również popierać uczestnictwo obywateli i spółek drugiej Strony w imprezach promujących handel na swoim terytorium, z zastrzeżeniem prawa obowiązującego na swoich terytoriach. Strony zezwolą na bezcłowy import i reeksport wszystkich towarów używanych w imprezach promocyjnych, pod warunkiem iż towary te nie zostaną sprzedane lub w inny sposób przekazane.

2. Z zastrzeżeniem prawa do ustanawiania i utrzymywania wyjątków mieszczących się w jednym z sektorów lub dziedzin wymienionych w aneksie, w celu ułatwienia wymiany handlowej towarami i usługami między Rzeczpospolitą Polską a Stanami Zjednoczonymi, każda ze Stron przyzna niedyskryminacyjne traktowanie obywatelom i spółkom drugiej Strony w prowadzeniu ich działalności handlowej w odniesieniu do:

- a) udzielania fransyz lub praw licencyjnych,
- b) wydawania dokumentów rejestracyjnych, koncesji, zezwoleń i innych zgód niezbędnych do prowadzenia działalności handlowej, które zawsze powinny zostać wydane w jak najszybszym terminie,
- c) dostępu do instytucji finansowych i rynku kredytowego,
- d) dostępu do własnych funduszy ulokowanych w instytucjach finansowych,
- e) importu i instalacji wyposażenia niezbędnego do normalnego prowadzenia działalności gospodarczej, w szczególności, choć nie wyłącznie, wyposażenia biurowego i samochodów oraz eksportu jakiegokolwiek wyposażenia lub samochodu tak importowanego,
- f) rozpowszechniania informacji handlowej,

- g) przeprowadzania analizy rynku,
- h) ustanawiania przedstawicieli handlowych, w tym agentów, konsultantów i dystrybutorów, oraz ich udziału w targach handlowych i imprezach promocyjnych,
- i) marketingu towarów i usług, w tym przez wewnętrzne systemy dystrybucji i marketingu oraz przez bezpośredni kontakt z osobami fizycznymi i spółkami,
- j) dostępu do przedsiębiorstw użyteczności publicznej, usług publicznych i najmu lokali użytkowych po niedyskryminacyjnych cenach, jeżeli ceny są ustalane lub kontrolowane przez rząd,
- k) dostępu do surowców, nakładów i usług wszelkiego rodzaju po niedyskryminacyjnych cenach, jeżeli ceny są ustalane lub kontrolowane przez rząd.

3. Obywatele i spółki każdej ze Stron w prowadzeniu działalności handlowej będą zawsze traktowani w sposób sprawiedliwy i równy oraz korzystali z pełnej ochrony i bezpieczeństwa i w żadnym wypadku nie będą gorzej traktowani, niż to wynika z prawa międzynarodowego. Żadna ze Stron nie naruszy w jakikolwiek arbitralny lub dyskryminacyjny sposób prowadzenia działalności handlowej. Każda ze Stron będzie przestrzegać jakichkolwiek zobowiązań, które mogła zaciągnąć w odniesieniu do prowadzenia działalności handlowej.

4. Każda ze Stron powiadomi drugą Stronę, przed albo w dniu wejścia w życie niniejszego traktatu, o wszystkich znanych sobie ustawach i aktach wykonawczych dotyczących sektorów i dziedzin wymienionych w aneksie. Ponadto, każda ze Stron powiadomi drugą o jakichkolwiek przyszłych wyjątkach w odniesieniu do sektorów i dziedzin wymienionych w aneksie oraz ograniczy takie wyjątki do minimum. Jakikolwiek wyjątek wprowadzony przez którąkolwiek ze Stron w przyszłości nie będzie miał zastosowania do działalności handlowej prowadzonej w tym sektorze lub dziedzinie w momencie wejścia w życie tego wyjątku. Z zastrzeżeniem odmiennych postanowień aneksu, traktowanie przyznane zgodnie z jakimkolwiek wyjątkiem nie będzie mniej korzystne niż to, jakie jest przyznawane w podobnych warunkach działalności handlowej obywateli lub spółek jakiegokolwiek państwa trzeciego.

5. Każda ze Stron zapewni skuteczne środki dochodzenia roszczeń i ochrony praw w odniesieniu do umów związanych z prowadzoną działalnością handlową.

6. Strony popierają stosowanie arbitrażu, zgodnie z uznanymi międzynarodowymi regulaminami, w celu rozstrzygnięcia sporów handlowych między obywatelami i spółkami Rzeczypospolitej Polskiej a obywatelami i spółkami Stanów Zjednoczonych. Żadna ze Stron nie będzie wymagać, aby miejscem arbitrażu były Rzeczpospolita Polska lub Stany Zjednoczone.

7. Z zastrzeżeniem przepisów odnoszących się do wjazdu i pobytu cudzoziemców, obywatele którejkolwiek ze Stron i ich rodziny mogą wjeżdżać i przebywać na terytorium drugiej Strony w celu prowadzenia handlu między terytoriami obu Stron i podejmowania działalności handlowej.

8. Traktowanie przyznane przez Stany Zjednoczone Ameryki obywatelom lub spółkom polskim, zgodnie z postanowieniami tego artykułu, będzie w jakimkolwiek stanie, terytorium lub posiadłości Stanów Zjednoczonych Ameryki traktowaniem, jakie jest tam przyznane obywatelom i spółkom utworzonym zgodnie z prawem jakiegokolwiek innego stanu, terytorium lub posiadłości Stanów Zjednoczonych Ameryki.

Artykuł IV

Ochrona własności intelektualnej

Każda ze Stron zapewni odpowiednią i skuteczną ochronę oraz przestrzeganie praw własności intelektualnej. Aby zapewnić taką ochronę, Strony zgadzają się, między innymi, na:

- rozciągnięcie ochrony praw autorskich na programy komputerowe jako dzieła literackie,
- zapewnienie ochrony patentowej produktu oraz procesów produkcyjnych dla leków i chemikaliów na okres co najmniej równy temu, jaki jest przewidziany dla innych rozwiązań podlegających opatentowaniu,
- zapewnienie odpowiedniej i skutecznej ochrony topologii układów scalonych,
- zapewnienie odpowiedniej i skutecznej ochrony przeciwko nieuczciwej konkurencji.

Artykuł V

Transfery

1. Strony zezwolą na swobodne i niezwłoczne transfery związane z inwestycjami lub działalnością handlową. Takie transfery obejmują:

- a) przychody,
- b) odszkodowanie wypłacane zgodnie z artykułem VII,
- c) płatności powstałe w wyniku sporu inwestycyjnego lub handlowego,
- d) płatności wynikające z zobowiązań umownych, w tym spłatę rat kapitałowych i odsetek z tytułu umowy pożyczki,
- e) wpływy ze sprzedaży lub całkowitej albo częściowej likwidacji inwestycji,
- f) dodatkowe dopłaty do kapitału w celu utrzymania lub rozwoju inwestycji.

2. Z zastrzeżeniem postanowień artykułu VII ustęp 1, transfery dokonywane będą w walucie swobodnie wymiennej według przeważającego w dniu transferu rynkowego kursu dla płatności handlowych przy operacjach natychmiastowych (spot) waluty, w której ma nastąpić transfer.

3. Niezależnie od postanowień ustępów 1 i 2, każda ze Stron może stosować przepisy:

- a) wymagające zgłaszania transferu dewiz,
- b) nakładające podatek dochodowy w takiej formie, jak opodatkowanie u źródła dywidend lub innych transferów. Ponadto każda ze Stron może chronić prawa wierzycieli lub zapewnić wykonalność wyroków w postępowaniu orzekającym, przez równe, niedyskryminacyjne i w dobrej wierze stosowanie swojego prawa.

Artykuł VI

Podatki

1. W odniesieniu do polityki podatkowej Strony powinny dążyć do stosowania zasad sprawiedliwości i równości w traktowaniu inwestycji i działalności handlowej obywateli i spółek drugiej Strony.

2. Jednakże postanowienia niniejszego traktatu, a w szczególności artykułów IX i X, będą miały zastosowanie do kwestii podatkowych tylko w odniesieniu do:

- a) wywłaszczenia, zgodnie z postanowieniami artykułu VII,
- b) transferów, zgodnie z postanowieniami artykułu V lub
- c) przestrzegania i poszanowania warunków umów inwestycyjnych albo upoważnień, o których mowa w artykule IX ustęp 1 lit. a) lub b),

w zakresie, w jakim nie podlegają postanowieniom o rozstrzyganiu sporów, zawartym w umowie o unikaniu podwójnego opodatkowania, obowiązującej między Stronami, lub zostały wszczęte zgodnie z takimi postanowieniami, lecz nie zostały rozstrzygnięte w rozsądnym terminie.

Artykuł VII

Odszkodowanie za wywłaszczenie

Inwestycje nie zostaną wywłaszczone lub znacjonalizowane, bezpośrednio lub pośrednio, przez środki równoznaczne z wywłaszczeniem lub nacjonalizacją („wywłaszczenie”), chyba że nastąpi to w celu publicznym, w sposób niedyskryminacyjny, za bezzwłoczną wypłatą odpowiedniego i skutecznego odszkodowania, zgodnie z prawem i ogólnymi zasadami dotyczącymi traktowania, określonymi w artykule II ustęp 6. Odszkodowanie będzie równe słusznej wartości rynkowej wywłaszczonej inwestycji w chwili bezpośrednio poprzedzającej podjęcie działań wywłaszczeniowych lub moment, w którym działania te stały się publicznie znane, którekolwiek z tych zdarzeń nastąpiło wcześniej, zostanie wypłacone bez zwłoki, wraz z odsetkami, według stawek przyjętych w stosunkach handlowych, takich jak LIBOR, plus odpowiedni margines, liczonymi od daty wywłaszczenia, będzie nadawało się do pełnej realizacji, będzie podlegało swobodnemu transferowi oraz zostanie obliczone na podstawie przeważającego rynkowego kursu dla transakcji handlowych z daty wywłaszczenia.

2. Obywatel lub spółka którejkolwiek Strony, którzy uważają, iż całość lub część ich inwestycji została wywłaszczona, mają prawo do żądania bezzwłocznego zbadania przez odpowiednie władze sądowe lub administracyjne drugiej Strony, czy takie wywłaszczenie miało miejsce, a jeśli tak, to czy takie wywłaszczenie oraz uzyskane za nie odszkodowanie pozostają w zgodności z postanowieniami niniejszego traktatu i zasadami prawa międzynarodowego.

3. Obywatele lub spółki którejkolwiek Strony, których inwestycje doznały uszczerbku na terytorium drugiej Strony z uwagi na wojnę lub inny konflikt zbrojny, rewolucję, stan wyjątkowy, powstanie, rozruchy lub inne podobne wydarzenia, będą traktowani w sposób niedyskryminacyjny przez tę drugą Stronę w zakresie kroków, które ona podejmie w odniesieniu do takich strat.

Artykuł VIII

Wymiana i dostępność informacji

1. Każda ze Stron uznaje za pożądane ułatwienia w zbieraniu i wymianie wszystkich informacji nie mających poufnego charakteru i nie podlegających ochronie, odnoszących się do inwestycji i działalności handlowej na swoim terytorium.

2. Strony udostępnią do publicznej wiadomości wszystkie informacje nie mające charakteru poufnego i nie podlegające ochronie, które mogą być użyteczne w związku z inwestycjami i działalnością handlową. Ponadto, każda ze Stron bezzwłocznie poda do wiadomości publicznej wszystkie ustawy, akty wykonawcze, praktykę i procedurę administracyjną oraz mające ogólne zastosowanie orzecznictwo, które odnoszą się lub mają wpływ na działalność handlową lub inwestycje.

3. Strony będą rozpowszechniały wśród swych środowisk gospodarczych informacje udostępnione zgodnie z ustępem 2, które pomogą ich obywatelom i spółkom w doprowadzeniu do sprawiedliwego rozstrzygnięcia jakiegokolwiek sporu ich dotyczącego, który może powstać w związku z niniejszym traktatem. Informacje takie mogą odnosić się do terminowości decyzji i dochodzenia uprawnień wynikających z traktatu.

Artykuł IX

Rozstrzygnięcie sporów między Stroną a inwestorem drugiej Strony

1. W rozumieniu niniejszego artykułu spór inwestycyjny oznacza spór dotyczący:

- a) interpretacji lub stosowania umowy inwestycyjnej między Stroną (w tym jakąkolwiek agencją lub agendą pomocniczą takiej Strony) a obywatelem lub spółką drugiej Strony,
- b) interpretacji lub stosowania jakichkolwiek zezwoleń inwestycyjnych udzielonych takiemu obywatelowi lub spółce przez władze Strony właściwe do spraw inwestycji zagranicznych,
- c) rzekomego naruszenia jakiegokolwiek prawa przyznanego lub wynikającego z niniejszego traktatu względem inwestycji.

Decyzja Strony odmawiająca zezwolenia dokonania inwestycji nie stanowi sporu inwestycyjnego w rozumieniu niniejszego artykułu.

2. W wypadku powstania sporu inwestycyjnego między Stroną a obywatelem lub spółką drugiej Strony, strony sporu będą starały się go rozwiązać w drodze konsultacji i negocjacji, które mogą obejmować stosowanie nie wiążących procedur z udziałem stron trzecich. Każda ze Stron zachęcać będzie swoich obywateli i spółki do zwracania się do miejscowych sądów, zwłaszcza dla rozstrzygnięcia sporów powstałych na tle działania administracji. Z zastrzeżeniem ustępu 3 niniejszego artykułu, jeśli sporu nie można rozstrzygnąć przez konsultacje i negocjacje, zostanie on przekazany do rozstrzygnięcia zgodnie z uprzednio uzgodnionymi, mającymi zastosowanie, procedurami rozstrzygnięcia sporów. Jakiegokolwiek procedury rozstrzygnięcia sporów, włączając odnoszące się do wywłaszczenia, zawarte w umowie inwestycyjnej, pozostaną wiążące i będą stosowane zgodnie z postanowieniami umowy inwestycyjnej, odpowiednimi postanowieniami prawa krajowego i mającymi zastosowanie umowami międzynarodowymi, dotyczącymi wykonywania orzeczeń arbitrażowych.

3. a) W każdym czasie, po upływie sześciu miesięcy od dnia powstania sporu, zainteresowany obywatel lub spółka może postanowić, iż wyrazi pisemną zgodę na poddanie sporu rozstrzygnięciu w drodze concyliacji lub wiążącego arbitrażu przez Międzynarodowe Centrum Rozstrzygnięcia Sporów Inwestycyjnych („Centrum”) albo w ramach Dodatkowych Ułatwień Centrum lub zgodnie z Regulaminem Arbitrażowym Komisji do Spraw Międzynarodowego Prawa Handlowego Narodów Zjednoczonych („UNCITRAL”) albo zgodnie z regulaminem arbitrażowym jakiegokolwiek arbitrażu instytucjonalnego, na który strony w sporze wyraziły wspólnie zgodę. Po wyrażeniu takiej zgody przez zainteresowanego obywatela lub spółkę którąkolwiek ze stron w sporze może wszcząć takie postępowanie, pod warunkiem że:

- i) spór nie został poddany przez obywatela lub spółkę rozstrzygnięciu zgodnie z mającą zastosowanie uprzednio uzgodnioną między stronami procedurą rozstrzygnięcia sporów i

- ii) zainteresowany obywatel lub spółka nie wnieśli sporu przed sąd albo trybunał administracyjny lub mające jurysdykcję organy Strony, która jest stroną w sporze.

Jeżeli strony nie mogą porozumieć się odnośnie do tego, czy concyliacja, czy też wiążący arbitraż jest bardziej właściwą procedurą do zastosowania, rozstrzygająca jest opinia zainteresowanego obywatela lub spółki.

b) Każda ze Stron wyraża zgodę na poddanie sporów inwestycyjnych rozstrzygnięciu w drodze concyliacji lub wiążącego arbitrażu:

- i) do Centrum, w wypadku gdy Rzeczpospolita Polska stanie się stroną Konwencji o rozstrzygnięciu sporów inwestycyjnych między państwami a obywatelami innych państw, sporządzonej w Waszyngtonie dnia 18 marca 1965 r. („Konwencja”), oraz Regulaminu i Zasad Centrum, a także Dodatkowych Ułatwień Centrum i

- ii) do trybunału arbitrażowego utworzonego zgodnie z Regulaminem UNCITRAL, który może być zmieniony za wspólnym porozumieniem stron w sporze; określoną w tym regulaminie władzą mianującą jest Sekretarz Generalny Centrum.

c) Poddanie sporu concyliacji lub arbitrażowi zgodnie z literą b) i) niniejszego ustępu zostanie dokonane przez zastosowanie postanowień Konwencji, Regulaminu i Zasad Centrum lub Dodatkowych Ułatwień, w zależności od sprawy.

d) Miejscem każdego arbitrażu prowadzonego zgodnie z tym artykułem będzie państwo, które jest stroną Konwencji Narodów Zjednoczonych z 1958 r. o uznawaniu i wykonywaniu zagranicznych orzeczeń arbitrażowych.

e) Strony zobowiązują się wykonać bezwzględnie postanowienia jakiegokolwiek orzeczenia wydanego zgodnie z artykułem IX. Ponadto każda Strona zapewni wykonanie na swoim terytorium takich orzeczeń arbitrażowych.

4. W żadnym postępowaniu dotyczącym sporu inwestycyjnego Strona nie podniesie jako zarzutu procesowego powództwa wzajemnego, potrącenia lub w inny sposób, okoliczności, że zainteresowany obywatel lub spółka otrzymali lub otrzymają, w ramach umowy ubezpieczenia lub gwarancyjnej, odszkodowanie lub inną kompensatę za całość lub część rzekomej szkody. Jednakże w zakresie, w jakim Strona wchodzi w prawa lub roszczenia zainteresowanego obywatela albo spółki w drodze subrogacji lub cesji, zainteresowany obywatel bądź spółka nie będą dochodzić takich praw lub roszczeń we własnym imieniu, chyba że zostaną do tego upoważnieni przez przejmującego prawa lub roszczenia.

5. W wypadku arbitrażu, w rozumieniu niniejszego artykułu, jakakolwiek spółka utworzona zgodnie z prawem którejkolwiek ze Stron lub jej jednostki politycznej, która bezpośrednio przed powstaniem zdarzenia lub zdarzeń, które stały się przyczyną sporu, była inwestycją obywateli lub spółek drugiej Strony, będzie traktowana jako obywatel lub spółka tej drugiej Strony, zgodnie z artykułem 25 (2) (b) Konwencji.

Artykuł X

Konsultacja i rozstrzygnięcie sporów między stronami

1. Strony zgadzają się na przeprowadzenie niezwłocznych konsultacji, na żądanie którejkolwiek z nich, w celu rozstrzygnięcia jakichkolwiek sporów związanych z niniejszym traktatem lub przedyskutowania każdej sprawy odnoszącej się do interpretacji lub stosowania niniejszego traktatu.

2. Jakikolwiek spór między Stronami, dotyczący interpretacji lub stosowania niniejszego traktatu, który nie zostanie rozstrzygnięty w drodze konsultacji lub innych środków dyplomatycznych w ciągu sześciu miesięcy, zostanie przedłożony, na żądanie którejkolwiek ze Stron, trybunałowi arbitrażowemu w celu wiążącego rozstrzygnięcia zgodnie z niniejszym traktatem i właściwymi normami prawa międzynarodowego. W braku odmiennego porozumienia Stron regulamin arbitrażowy Komisji Międzynarodowego Prawa Handlowego Narodów Zjednoczonych (UNCITRAL) będzie miał zastosowanie w zakresie nie zmienionym przez Strony lub arbitrow.

3. W ciągu dwóch miesięcy od otrzymania żądania każda ze Stron wyznaczy arbitra. Dwaj arbitrzy wybiorą przewodniczącego trzeciego arbitra, który będzie obywatelem państwa trzeciego. Postanowienia Regulaminu UNCITRAL, dotyczące wyznaczania członków trójosobowego składu trybunału, będą miały odpowiednie zastosowanie do wyznaczenia członków trybunału, z zastrzeżeniem, iż władzą mianującą, określoną w tym regulaminie, będzie Sekretarz Generalny Centrum.

4. Jeśli inaczej nie uzgodniono, wszelkie przedłożenia i przesłuchania zostaną zakończone w ciągu sześciu miesięcy od dnia wyboru trzeciego arbitra, a trybunał wyda orzeczenie w ciągu dwóch miesięcy od dnia ostatniego przedłożenia lub zakończenia przesłuchań, w zależności od tego, które z tych zdarzeń nastąpiło później.

5. Wydatki poniesione przez przewodniczącego i pozostałych arbitrow oraz inne koszty postępowania Strony pokrywają w równych częściach. Jednakże trybunał może według własnego uznania postanowić, iż jedna ze Stron pokryje większą część kosztów. Każda ze Stron ponosi koszty swego zastępstwa procesowego przed trybunałem arbitrażowym.

Artykuł XI

Spory nie objęte postanowieniami artykułów IX i X

Postanowienia artykułów IX i X nie mają zastosowania do sporów powstałych w związku z:

- kredytem eksportowym, gwarancją lub programami ubezpieczeniowymi Export-Import Bank of the United States lub
- innym oficjalnym kredytem, gwarancją lub ubezpieczeniem, gdzie Strony uzgodniły inny tryb rozstrzygnięcia sporów.

Artykuł XII

Zastrzeżenia uprawnień

1. Niniejszy traktat nie narusza:

- ustawodawstwa, praktyki i procedury administracyjnej albo decyzji administracyjnych lub sądowych każdej Strony;
- zobowiązań międzynarodowych lub
- zobowiązań podjętych przez którąkolwiek ze Stron, w tym zobowiązań zawartych w umowie inwestycyjnej lub handlowej bądź w zezwoleniu inwestycyjnym,

które przyznają działalności handlowej, inwestycjom lub działalności towarzyszącej traktowanie bardziej korzystne niż przyznane na podstawie niniejszego traktatu w podobnych warunkach.

2. Postanowienia niniejszego traktatu o niedyskryminacji i najwyższym uprzywilejowaniu nie będą miały zastosowania

wania do korzyści przyznanych przez którąkolwiek ze Stron obywatelom lub spółkom jakiegokolwiek państwa trzeciego z uwagi na:

- a) wiążące zobowiązania tej Strony, wynikające z pełnej przynależności do strefy wolnego handlu lub unii celnej albo istniejących, wiążących zobowiązań w ramach Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej,
- b) wiążące zobowiązania tej Strony wynikające z wielostronnych umów międzynarodowych w ramach GATT, zawartych w terminie późniejszym niż niniejszy traktat.

3. Niniejszy traktat nie narusza praw żadnej ze Stron do stosowania środków koniecznych do utrzymania porządku publicznego, wypełnienia jej zobowiązań w odniesieniu do utrzymania lub przywrócenia międzynarodowego pokoju lub bezpieczeństwa albo ochrony jej podstawowych interesów, w zakresie bezpieczeństwa.

4. Niniejszy traktat nie narusza praw żadnej ze Stron do ustalania specjalnego trybu dotyczącego dokonywania inwestycji lub prowadzenia działalności handlowej; tryb taki nie może jednak naruszać treści jakiegokolwiek prawa wynikającego z niniejszego traktatu.

5. Niniejszy traktat nie narusza prawa Stron do określania wymogów dotyczących wykonywania zawodów wymagających określonych kwalifikacji.

Artykuł XIII

Zastosowanie do jednostek politycznych

Niniejszy traktat będzie miał zastosowanie do jednostek politycznych Stron.

Artykuł XIV

Wejście w życie i wygaśnięcie

1. Niniejszy traktat podlega ratyfikacji i wejdzie w życie trzydziestego dnia od dnia wymiany dokumentów ratyfikacyjnych, która nastąpi w Warszawie. Pozostanie w mocy przez okres dziesięciu lat, a następnie ulega przedłużeniu, jeśli nie zostanie wypowiedziany zgodnie z ustępem 3 tego artykułu.

2. Niniejszy traktat ma zastosowanie do inwestycji i działalności towarzyszącej oraz działalności handlowej, prowadzonych w momencie wejścia traktatu w życie, jak również do inwestycji dokonanych lub nabytych oraz działalności handlowej, podjętej w czasie obowiązywania niniejszego traktatu.

3. Każda Strona może w drodze rocznej notyfikacji wypowiedzieć niniejszy traktat przed zakończeniem początkowego dziesięcioletniego okresu lub w dowolnym terminie po jego upływie.

4. W odniesieniu do inwestycji dokonanych lub nabytych oraz działalności handlowej, podjętej przed datą notyfikacji o wypowiedzeniu niniejszego traktatu, do których traktat ma zastosowanie, postanowienia wszystkich pozostałych artykułów niniejszego traktatu pozostaną w mocy przez dalszy okres dziesięciu lat od dnia wygaśnięcia.

5. Aneks, protokół oraz listy towarzyszące w sprawie pomocy inwestorom, turystyki i usług podróży, własności intelektualnej oraz dopuszczania inwestycji Stanów Zjednoczonych, wymienione w dniu dzisiejszym, będą stanowiły integralną część traktatu.

Na dowód czego pełnomocnicy podpisali niniejszy traktat.

Sporządzono w dwóch egzemplarzach w Waszyngtonie dnia 21 marca 1990 r. w językach polskim i angielskim, przy czym obydwa teksty są jednakowo autentyczne.

Za Rzeczpospolitą Polską Za Stany Zjednoczone Ameryki
T. Mazowiecki *G. Busch*

ANEKS

1. Zgodnie z artykułem II ustęp 1, Stany Zjednoczone zastrzegają sobie prawo do ustanawiania lub utrzymywania ograniczonych wyjątków w następujących sektorach lub dziedzinach: transporcie powietrznym, żegludze oceanicznej i przybrzeżnej, bankowości, ubezpieczeniach, subwencjach rządowych, rządowych ubezpieczeniach i programach kredytowych, produkcji energii, pośrednictwie celnym, własności nieruchomości, własności i prowadzeniu stacji nadawczych radiowych i stacji telewizyjnych, posiadaniu akcji w Korporacji Satelitów Komunikacyjnych, świadczeniu usług telefonicznych i telegraficznych, świadczeniu usług w zakresie kabli podmorskich, użytkowaniu ziemi i zasobów naturalnych.

2. Zgodnie z artykułem II ustęp 1 i 9, Stany Zjednoczone przyznają traktowanie zgodne ze swoim ustawodawstwem w odniesieniu do pierwotnego obrotu papierami wartościowymi Rządu Stanów Zjednoczonych, usług związanych z gospodarką morską, sprzedaży, oferowania do sprzedaży i nabywania akcji i innych papierów wartościowych oraz wszystkich towarzyszących usług i działalności.

3. Zgodnie z artykułem III ustęp 2, Stany Zjednoczone zastrzegają sobie prawo do ustanawiania lub utrzymywania ograniczonych wyjątków w sektorach lub dziedzinach wymienionych w ustępie 1 niniejszego aneksu:

4. Zgodnie z artykułem II ustęp 1, Rzeczpospolita Polska zastrzega sobie prawo do ustanawiania lub utrzymywania ograniczonych wyjątków w następujących sektorach lub dziedzinach: transporcie powietrznym, żegludze oceanicznej i przybrzeżnej, bankowości, ubezpieczeniach, subwencjach rządowych, rządowych ubezpieczeniach i programach kredytowych, produkcji energii, pośrednictwie celnym, własności i użytkowaniu nieruchomości, własności i prowadzeniu stacji nadawczych radiowych i stacji telewizyjnych, świadczeniu usług pocztowych, telefonicznych, telegraficznych i innych usług telekomunikacyjnych, eksploatacji zasobów naturalnych, działalności agencji i pośrednictwie handlowym na rzecz osób trzecich, transporcie kolejowym, dokonywaniu obrotu papierami wartościowymi, sprzedaży, oferowaniu do sprzedaży i nabywaniu akcji i innych papierów wartościowych, usługach związanych z gospodarką morską, działalnością wydawniczej i poligraficznej, loteriach i grach losowych, usługach użyteczności publicznej, tytoniu, spirytusie i napojach alkoholowych, prowadzeniu portów i lotnisk.

Rzeczpospolita Polska potwierdza swoją intencję eliminowania monopolu państwa w pewnej liczbie wyżej wymienionych sektorów. Wraz z postępowaniem procesu prywatyzacji i demonopolizacji, Rzeczpospolita Polska zamierza usunąć niektóre z tych sektorów lub dziedzin z listy wyjątków

niniejszego aneksu. Rzeczpospolita Polska będzie systematycznie notyfikowała Rządowi Stanów Zjednoczonych środki podjęte w celu realizacji tej polityki. W związku z powyższym Rzeczpospolita Polska będzie mieć na uwadze szczególne zainteresowanie inwestorów Stanów Zjednoczonych sektorami telekomunikacji, działalności wydawniczej i poligraficznej, bankowości i innych usług finansowych (w tym ubezpieczeń).

5. Zgodnie z artykułem II ustęp 8 (c), Rzeczpospolita Polska przyzna traktowanie tam przewidziane w odniesieniu do dostępu do instytucji finansowych i rynku kredytowego tylko

- i) obywatelom Stanów Zjednoczonych mającym, zgodnie z prawem, miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz
- ii) spółkom utworzonym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, które są własnością albo są kontrolowane bezpośrednio lub pośrednio przez obywateli lub spółki Stanów Zjednoczonych.

Strony rozumieją, że ograniczenia te zostaną natychmiast zniesione z chwilą wprowadzenia pełnej wymienialności złotego.

6. Zgodnie z artykułem III ustępy 2 (c) i 4, Rzeczpospolita Polska przyzna traktowanie tam przewidziane w od-

niesieniu do dostępu do instytucji finansowych, rynku kredytowego oraz dewiz tylko

- i) obywatelom Stanów Zjednoczonych, mającym, zgodnie z prawem, miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz
- ii) spółkom utworzonym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, które są własnością albo są kontrolowane bezpośrednio lub pośrednio przez obywateli lub spółki Stanów Zjednoczonych.

Strony rozumieją, że ograniczenia te zostaną natychmiast zniesione z chwilą wprowadzenia pełnej wymienialności złotego.

7. W okresie przekształcania polskiego prawa gospodarczego, lecz w żadnym wypadku w terminie nie przekraczającym 31 grudnia 1992 r., Rzeczpospolita Polska może zwiększyć liczbę sektorów lub dziedzin wymienionych w niniejszym aneksie, jeśli będzie to potrzebne ze względu na przestrzeganie zmian wprowadzonych w polskim prawie, przy czym każda taka zmiana będzie ograniczona do minimum i nie naruszy w istotny sposób możliwości inwestycyjnych i handlowych obywateli i spółek Stanów Zjednoczonych, stworzonych przez niniejszy traktat. Jakakolwiek zmiana wprowadzona zgodnie z tym ustępem nie będzie miała zastosowania do inwestycji i działalności towarzyszącej już istniejących w momencie jej wprowadzenia.

PROTOKÓŁ

1. Rzeczpospolita Polska wyraża zgodę na to, aby obywatele i spółki Stanów Zjednoczonych mogli swobodnie wybierać agentów handlowych i ustalać stawki prowizyjne z tymi agentami.

2. Strony podzielą stanowisko, że w przypadku transferów, o których mowa w artykule V ustęp 1 traktatu, pojęcie „bezwzględnie” oznacza, że transfer powinien zostać dokonany zgodnie z normalnymi praktykami bankowymi i handlowymi. Strony rozumieją także, że normalne praktyki bankowe i handlowe w Rzeczypospolitej Polskiej są ogólnie ustalane przez Narodowy Bank Polski. Zgodnie z aktualnymi postanowieniami wydanymi przez ten bank, spółki, które są inwestycjami, mogą otrzymać środki dewizowe przeznaczone na zapłatę za importowane towary i związane usługi w ciągu trzech dni roboczych, jeżeli środki te nabywane są w banku dewizowym, i w ciągu ośmiu dni we wszystkich innych przypadkach.

3. Rzeczpospolita Polska potwierdza swą politykę zapewnienia depozytom bankowym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dodatniej realnej stopy procentowej.

4. Niezależnie od postanowień artykułu V ustęp 1, w odniesieniu do Rzeczypospolitej Polskiej transfer zysku osiągniętego z inwestycji, przekraczający kwotę podlegającą transferowi, zgodnie z artykułem 19 ustęp 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1988 r. o działalności gospodarczej z udziałem podmiotów zagranicznych, zostanie dokonany według następującego schematu:

- od 1 stycznia 1992 r. — 20% pozostałego zysku osiągniętego w latach 1990 i 1991 i uprzednio nie przekazanego za granicę;
- od 1 stycznia 1993 r. — 35% pozostałego zysku osiągniętego w latach 1990—1992 i uprzednio nie przekazanego za granicę;
- od 1 stycznia 1994 r. — 50% pozostałego zysku osiągniętego w latach 1990—1993 i uprzednio nie przekazanego za granicę;
- od 1 stycznia 1995 r. — 80% pozostałego zysku osiągniętego w latach 1990—1994 i uprzednio nie przekazanego za granicę;
- od 1 stycznia 1996 r. — 100% pozostałego zysku osiągniętego w latach 1990—1995 i uprzednio nie przekazanego za granicę oraz 100% zysku osiągniętego po tym terminie.

Jeżeli Rzeczpospolita Polska wprowadzi pełną wymienialność swojej waluty przed 1 stycznia 1996 r., transfer zysku będzie prowadzony bez ograniczeń od dnia wprowadzenia pełnej wymienialności.

5. Rzeczpospolita Polska zapewni istnienie możliwości inwestowania zysku, który nie mógł być transferowany zgodnie z ustępem 4 niniejszego protokołu, na rachunku bankowym zapewniającym dodatnią realną stopę procentową.

Ministerstwo Współpracy Gospodarczej z Zagranicą
Podsekretarz Stanu

Wielce Szanowny Pan
ROBERT A. MOSBACHER
Sekretarz Handlu
Departament Handlu
Stanów Zjednoczonych
14th and Constitution Avenue, N.W.
Washington, D.C. 20230

Szanowny Panie Sekretarzu,

Mam zaszczyt potwierdzić następujące porozumienie osiągnięte między delegacjami Rzeczypospolitej Polskiej i Stanów Zjednoczonych w trakcie negocjacji w sprawie Traktatu o stosunkach handlowych i gospodarczych, podpisanego w dniu dzisiejszym.

Rząd Rzeczypospolitej Polskiej ustanowi w strukturze Agencji do Spraw Inwestycji Zagranicznych wiceprezesa, którego zadaniem będzie udzielanie pomocy obywatelom i spółkom Stanów Zjednoczonych w osiągnięciu pełnych korzyści wynikających z Traktatu w odniesieniu do ich inwestycji i działalności towarzyszącej.

Wiceprezes będzie pełnił funkcję rządowego koordynatora wspierającego inwestorów w rozwiązywaniu trudności, jakie napotykają w związku z rejestracją, zezwoleniami, niedyskryminacyjnym dostępem do usług użyteczności publicznej, reglamentacją działalności i innymi sprawami.

Urząd zapewni następujące usługi:

- informację o aktualnych krajowych i lokalnych przepisach dotyczących działalności handlowej, inwestycyjnej, w tym proceduralnych związanych z zezwoleniami i rejestracją, podatkach, prawie pracy, zasadach księgowości i dostępie do kredytów;
- powiadamianie o projektowanych zmianach w zakresie reglamentacji działalności lub przepisów prawnych dotyczących inwestorów oraz rozsyłanie zawiadomień o zmianach przepisów i ich wejściu w życie;
- koordynację działań centralnych i terenowych organów polskiej administracji państwowej, mającą na celu ułatwianie inwestowania i rozstrzyganie sporów;
- ustalanie i rozpowszechnianie informacji o projektach inwestycyjnych i źródłach ich finansowania;
- pomoc inwestorom mającym trudności z transferem zysku i dostępem do dewiz.

Mam zaszczyt zaproponować, żeby to uzgodnienie było traktowane jako integralna część Traktatu o stosunkach handlowych i gospodarczych.

Będą wdzięczny za potwierdzenie, iż to porozumienie jest podzielane przez Pański Rząd.

Z poważaniem: *D. Ledworowski*

Waszyngton, dnia 21 marca 1990 r.

Ministerstwo Współpracy Gospodarczej z Zagranicą
Podsekretarz Stanu

Wielce Szanowny Pan
ROBERT A. MOSBACHER
Sekretarz Handlu
Departament Handlu
Stanów Zjednoczonych
14th and Constitution Avenue, N.W.
Washington, D.C. 20230

Szanowny Panie Sekretarzu,

Mam zaszczyt potwierdzić następujące porozumienie w odniesieniu do spółek polskich i spółek Stanów Zjednoczonych świadczących usługi w zakresie turystyki i usług podróży, które zostało osiągnięte między delegacjami Rzeczypospolitej Polskiej i Stanów Zjednoczonych w trakcie negocjacji w sprawie Traktatu o stosunkach handlowych i gospodarczych, podpisanego w dniu dzisiejszym:

1. Strony uznają potrzebę wspierania i promowania rozwoju turystyki i inwestycji z nią związanych oraz handlu między Rzeczpospolitą Polską i Stanami Zjednoczonymi Ameryki.

2. Strony uznają korzyści gospodarcze wynikające z rozwoju turystyki i inwestycji z nią związanych oraz handlu między ich terytoriami.

3. Każda ze Stron zapewni, w ramach swoich kompetencji, że jakakolwiek spółka będąca własnością, kontrolowana lub zarządzana przez tę Stronę lub jakiekolwiek wspólne przedsięwzięcie z nią, które w skuteczny sposób kontrolują znaczącą część podaży usług podróży lub turystycznych, będą świadczyły te usługi na rzecz obywateli lub spółek drugiej Strony z poszanowaniem zasad słuszności i równości.

Dla wsparcia postanowień tego listu odnotowujemy Umowę między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki o rozwoju i ułatwieniach w zakresie turystyki, podpisaną 20 września 1989 r.

Żadne postanowienia niniejszego porozumienia nie oznaczają iż turystyka i usługi podróże nie skorzystają z dobrodziejstw Traktatu o stosunkach handlowych i gospodarczych w takim zakresie, jak inne przemysły i sektory.

Mam zaszczyt zaproponować, aby to porozumienie było traktowane jako integralna część Traktatu o stosunkach handlowych i gospodarczych.

Będę wdzięczny za potwierdzenie, iż to porozumienie jest podzielane przez Pański Rząd.

Z poważaniem: *D. Ledworowski*

Waszyngton, dnia 21 marca 1990 r.

Ministerstwo Współpracy Gospodarczej z Zagranicą
Podsekretarz Stanu

Wielce Szanowna Pani
CARLA A. HILLS
Przedstawiciel do Spraw Handlu
Stanów Zjednoczonych
600 17th Street N.W.
Washington, D.C. 20506

Szanowna Pani Ambasador,

Mam zaszczyt potwierdzić następujące porozumienie osiągnięte między delegacjami Rzeczypospolitej Polskiej i Stanów Zjednoczonych Ameryki w trakcie negocjacji w sprawie Traktatu o stosunkach handlowych i gospodarczych podpisanego w dniu dzisiejszym.

Rzeczpospolita Polska przystąpi przed 1 stycznia 1991 r. do Aktu paryskiego konwencji berneńskiej o ochronie dzieł literackich i artystycznych.

Rzeczpospolita Polska w sposób wyraźny rozciągnie ochronę praw autorskich na programy komputerowe w terminie do 31 grudnia 1991 r. Warunki ochrony programów komputerowych będą takie same jak dla innych dzieł literackich.

Rzeczpospolita Polska zapewni dwudziestoletni okres ochrony patentowej, od złożenia wniosku o udzielenie patentu, we wszystkich dziedzinach technologii oraz ograniczy stosowanie kryteriów licencji przymusowych w terminie do 31 grudnia 1991 r., jak przewidziano w załączonym aneksie 1.

Rzeczpospolita Polska zapewni ochronę patentową produktów w odniesieniu do żywności, leków i produktów chemicznych w terminie do 31 grudnia 1992 r. Ochrona będzie spełniała wymogi wymienione w załączonym aneksie 1.

Rzeczpospolita Polska zapewni odpowiednią i skuteczną ochronę topologii obwodów scalonych w terminie do 31 grudnia 1991 r. Ochrona ta będzie spełniała wymogi wymienione w załączonym aneksie 2.

Rzeczpospolita Polska zapewni odpowiednią i skuteczną ochronę przed nieuczciwą konkurencją, w szczególności ochronę zastrzeżonych informacji, w terminie do 31 grudnia 1991 r. Przewidziana ochrona będzie spełniała wymogi wymienione w załączonym aneksie 3.

Rzeczpospolita Polska będzie konstruktywnie uczestniczyła w negocjacjach Rundy Urugwajskiej w zakresie handlowych aspektów ochrony własności intelektualnej.

Mam zaszczyt zaproponować, aby to porozumienie było traktowane jako integralna część Traktatu o stosunkach handlowych i gospodarczych.

Będę wdzięczny za potwierdzenie, że porozumienie to jest podzielane przez Pani Rząd.

Z poważaniem: *D. Ledworowski*

Waszyngton, dnia 21 marca 1990 r.

ANEKS 1

Ochrona produktu

Rzeczpospolita Polska zapewni odpowiednią i skuteczną ochronę patentów charakteryzującą się następującymi elementami:

1. Strony mogą ograniczyć wyłączne prawa właściciela patentu jedynie przez licencję przymusową, bez prawa wyłączności, i tylko w celu przeciwdziałania nadużyciu praw wyłącznych, takiemu jak stwierdzone sądownie naruszenie praw chroniących konkurencję, albo z uwagi na ogłoszone zagrożenie narodowe w okresie jego trwania. W przypadku wydania licencji przymusowej właścicielowi patentu będzie

przysługiwało wynagrodzenie współmierne do wartości rynkowej licencji na ten patent. Decyzje o wydaniu licencji przymusowej podlegają kontroli sądowej.

2. Strony mogą używać patentów dla celów rządowych bez prawa wyłączności, z zastrzeżeniem, że takie używanie nie stanowi znacznego zagrożenia uzasadnionego interesu gospodarczego właściciela patentu.

3. W celu zaspokojenia potrzeb polskiego rynku przez lokalną produkcję, jeśli jest to ekonomicznie uzasadnione,

Rzeczpospolita Polska zapewni przejściową ochronę produktów, które obecnie nie podlegają opatentowaniu zgodnie z polskim prawem patentowym, a mają następujące właściwości:

- i) produkt ten będzie podlegał opatentowaniu w Rzeczypospolitej Polskiej po 31 grudnia 1992 r.;
- ii) patent został wydany dla tego produktu w państwie, które obecnie przyznaje ochronę patentową wynalazkom tego rodzaju;
- iii) produkt ten nie był sprzedawany w Rzeczypospolitej Polskiej.

Właściciele produktów spełniających te kryteria będą mieli prawo otrzymania wyłącznej rejestracji do wytwarzania i sprzedawania produktu w Rzeczypospolitej Polskiej, jeśli właściciel patentu wystąpi o zgodę na sprzedaż w ciągu sześciu miesięcy od otrzymania pierwszej zgody na obrót w jakimkolwiek kraju i jeżeli produkt spełnia polskie wymogi dotyczące dopuszczania do obrotu.

Okres wyłącznego prawa wytwarzania i sprzedaży w Rzeczypospolitej Polskiej będzie taki sam jak nie wygasły okres ochrony patentowej w kraju pierwotnej rejestracji.

ANEKS 2

Ochrona topologii układów scalonych

Rzeczpospolita Polska zapewni ochronę topologii układów scalonych. Ochrona będzie charakteryzować się następującymi elementami:

1. Ochrona zostanie przyznana jakiegokolwiek oryginalnej topologii włączonej w półprzewodnikowy obwód scalony typu „chip”, niezależnie od tego, jak dana topologia jest utrwalona lub zakodowana.

2. Jeśli ochrona jest uwarunkowana rejestracją topologii, wnioskującemu o zarejestrowanie należy pozostawić co najmniej dwa lata, od daty pierwszego wykorzystania topologii w celach handlowych, na złożenie wniosku o zarejestrowanie. W przypadku gdy powstanie konieczność złożenia materiału identyfikującego lub innego materiału związanego z topologią, od wnioskującego nie należy wymagać ujawnienia informacji poufnych i strategicznych, chyba że jest to niezbędne do identyfikacji topologii.

3. Okres ochrony będzie wynosił co najmniej dziesięć lat od daty rejestracji lub, jeśli rejestracja nie jest wymagana, od daty pierwszego handlowego wykorzystania, którakolwiek z nich jest wcześniejsza.

4. Właściciel topologii będzie miał wyłączne prawo do:

- powielania topologii;
- włączenia topologii w półprzewodnikowy obwód scalony typu „chip” oraz
- importu lub dystrybucji półprzewodnikowego obwodu scalonego typu „chip” zawierającego topologię, w tym produktów z wmontowanymi takimi obwodami.

5. Ochrona nie musi być rozciągnięta na topologie, które są powszechne w przemyśle układów scalonych w mo-

mentach ich stworzenia, lub topologie, które zostały wyłącznie podyktowane funkcjami układu scalonego, do którego mają zastosowanie.

6. Licencje przymusowe nie będą miały charakteru wyłącznego i zostaną udzielone jedynie w przypadku nadużycia praw wyłącznych, takiego jak stwierdzone sądownie naruszenie praw chroniących konkurencję, albo z uwagi na ogłoszone zagrożenie narodowe w okresie jego trwania. Topologie półprzewodnikowych obwodów scalonych mogą być użyte dla celów rządowych bez prawa wyłączności. Odszkodowanie współmierne do wartości rynkowej licencji topologii półprzewodnikowego obwodu scalonego zostanie przyznane, gdy rząd użytkuje topologię dla swoich celów lub przyzna licencję przymusową w czasie trwania ogłoszonego zagrożenia narodowego. Decyzje o udzieleniu licencji przymusowej i odszkodowaniu podlegają kontroli sądowej.

7. Następujące postępowanie powinno być wyłączone spod odpowiedzialności:

- a) reprodukcja topologii w celach nauczania, analizowania lub oceny w trakcie tworzenia oryginalnej topologii;
- b) import i dystrybucja półprzewodnikowego obwodu scalonego typu „chip”, włączającego objętą ochroną topologię, sprzedanego przez lub za zgodą właściciela topologii oraz,
- c) import lub dystrybucja półprzewodnikowego obwodu scalonego typu „chip”, włączającego objętą ochroną topologię, przez osobę, która wykaże, iż nie wiedziała i nie miała podstaw do przypuszczenia, że topologia jest chroniona, z tym że osoba taka jest odpowiedzialna za zapłatę rozsądnej opłaty licencyjnej po otrzymaniu powiadomienia.

ANEKS 3

Ochrona zastrzeżonych informacji

Rzeczpospolita Polska zapewni odpowiednią i skuteczną ochronę zastrzeżonych informacji, które zawierają jakiegokolwiek wzór, urządzenie, zbiór informacji, program komputerowy, model, technikę lub proces, które są używane lub mogą być używane w działalności handlowej właściciela i mają rzeczywistą lub potencjalną wartość gospodarczą, wynikającą z tego, że nie są powszechnie znane. Ochrona będzie się charakteryzować następującymi elementami:

1. Rzeczpospolita Polska zapewni ochronę zastrzeżonej informacji, niezależnie od tego, czy informacja ta jest informacją techniczną czy handlową, z tym że taka zastrzeżona informacja:

- a) posiada autentyczną lub potencjalną wartość handlową przez fakt, że nie jest powszechnie znana,
 - b) nie jest ogólnie dostępna oraz
 - c) prawowity właściciel podjął rozsądne, w danych warunkach, działania zmierzające do zachowania tajności.
2. a) Przywłaszczenie, ujawnienie i używanie zastrzeżonej informacji bez zgody właściciela będzie bezprawne.
- b) Rzeczpospolita Polska zapewni odpowiednie administracyjne, cywilne i karne środki prawne celem odstraszania od bezprawnego przywłaszczenia, używania i ujawnienia

niania zastrzeżonej informacji oraz zapewnienia pełnego odszkodowania za poniesioną szkodę. Ochrona zastrzeżonej informacji nie będzie podlegała ograniczeniu czasowemu, jeśli są spełnione warunki wymienione w ustępie 1.

3. a) Rzeczpospolita Polska nie będzie zniechęcać ani hamować dobrowolnego licencjonowania zastrzeżonej informacji przez przyznanie licencjodawcy prawa do ujawnienia takiej informacji osobom trzecim bądź publicznie, bez zgody właściciela, lub zbyt rygorystyczne albo dyskryminacyjne uwarunkowanie takich licencji.
- b) Rzeczpospolita Polska, w przypadku gdy zażąda przedstawienia zastrzeżonej informacji w celu wypełniania funkcji rządowych, nie użyje takiej informacji dla osiągnięcia

nięcia korzyści handlowych lub konkurencyjnych dla rządu lub osoby innej niż właściciel, chyba że nastąpi to za zgodą właściciela, za zapłatą rozsądnej wartości za używanie albo jeżeli właścicielowi został przyznany rozsądny okres wyłącznego używania.

- c) Rzeczpospolita Polska może ujawnić taką zastrzeżoną informację lub wymagać jej ujawnienia przez właściciela osobom trzecim tylko za zgodą właściciela lub w zakresie wymaganym do wypełnienia niezbędnych funkcji rządowych albo gdy właścicielowi umożliwiono zawarcie umowy o ochronie poufnych informacji z jakąkolwiek pozarządową agendą otrzymującą zastrzeżoną informację, zgodnie z którą to umową nie nastąpi dalsze ujawnienie tej informacji.

Ministerstwo Współpracy Gospodarczej z Zagranicą
Podsekretarz Stanu

Wielce Szanowna Pani
CARLA A. HILLS
Przedstawiciel do Spraw Handlu
Stanów Zjednoczonych
600 17th Street N.W.
Washington, D.C. 20506

Szanowna Pani Ambasador,

Mam zaszczyt potwierdzić następujące porozumienie osiągnięte między delegacjami Rzeczypospolitej Polskiej i Stanów Zjednoczonych Ameryki w trakcie negocjacji w sprawie Traktatu o stosunkach handlowych i gospodarczych, podpisanego w dniu dzisiejszym.

W wykonaniu artykułu II ustęp 1, odnoszącego się do dopuszczania inwestycji, Rzeczpospolita Polska będzie przestrzegać, stosując swe odpowiednie przepisy prawne, następujących procedur i warunków przy rozpatrywaniu wniosków o dopuszczanie inwestycji Stanów Zjednoczonych:

- zezwolenie dopuszczające inwestycje Stanów Zjednoczonych będzie wydane automatycznie w ciągu sześćdziesięciu dni od złożenia wniosku, jeśli inwestor Stanów Zjednoczonych nie zostanie pisemnie powiadomiony o odmowie i podstawach oraz uzasadnieniu takiej odmowy w ciągu sześćdziesięciu dni od daty złożenia wniosku;
- odmowa wydania zezwolenia dopuszczającego inwestycje Stanów Zjednoczonych może nastąpić tylko wtedy, gdy inwestycja stanowi zagrożenie dla interesów gospodarczych państwa, bezpieczeństwa państwa lub środowiska;
- przy ocenianiu wpływu proponowanych inwestycji na środowisko będą stosowane takie same kryteria, jak dla krajowych przedsięwzięć;
- kryterium „zagrożenia interesów gospodarczych państwa” będzie stosowane tylko w wyjątkowych wypadkach i nie w celu ograniczenia konkurencji;
- w stosowaniu swoich procedur z zakresu dopuszczania inwestycji Rzeczpospolita Polska przyzna obywatelom i spółkom Stanów Zjednoczonych traktowanie co najmniej tak korzystne, jak przyznane obywatelom i spółkom jakiegokolwiek państwa trzeciego.

W ciągu dwóch lat od wejścia w życie niniejszego Traktatu rządy Rzeczypospolitej Polskiej i Stanów Zjednoczonych dokonają przeglądu istniejących norm prawnych w kwestii dopuszczania inwestycji, w celu zawężenia zakresu inwestycji wymagających formalnego zezwolenia i postępującego odchodzenia od takich zezwoleń.

Mam zaszczyt zaproponować, aby to porozumienie było traktowane jako integralna część Traktatu o stosunkach handlowych i gospodarczych.

Będę wdzięczny za potwierdzenie, iż to porozumienie jest podzielane przez Pani Rząd.

Z poważaniem: *D. Ledworowski*

Waszyngton, dnia 21 marca 1990 r.

Po zaznajomieniu się z powyższym traktatem, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- został on uznany za słuszny zarówno w całości, jak i każde z postanowień w nim zawartych,
- jest przyjęty, ratyfikowany i potwierdzony,
- będzie niezmiennie zachowywany.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 29 sierpnia 1991 r.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *L. Wałęsa*

L.S.

Minister Spraw Zagranicznych: w.z. *J. Makarczyk*